

PÄRNU MUUSIKAKOOLI PÕHIÕPE

PUHKPILLIOSAKOND

LÖÖKPILLIDE TAVAÕPPE ÕPPEKAVA

Õppeaeg Pärnu Muusikakoolis kestab vastavalt õpilase vajadustele ja arengulistele iseärasustele 7-9 aastat:

Algaste 2-3 aastat

Noorem aste 2-3 aastat

Vanem aste 3-5 aastat

Lisaks on võimalik lapsevanema või õpilase soovil läbida eelnevalt ettevalmistusklass ja/või jääda õppima lisa-aastatel.

Astme läbimise aeg võib iga õpilase puhul varieeruda arvestusega, et õpingute kogupikkus ei ületaks 9 õppeaastat.

Õppeaasta jaguneb Pärnu Muusikakoolis kaheks õppeperioodiks: septembrist-detsembrini ja detsembrist-maini.

Hindamine toimub 10-pallisüsteemis, kokkuvõttev hindamine eelnimetatud perioodide lõpus ehk kaks korda õppeaasta jooksul.

Alg- ja noorema astme lõpus tuleb sooritada üleminekuarvestus või tasemeeksam sõltuvalt ainekavade nõuetest. Vanem aste lõpetatakse lõpueksamitega.

Aastal, mil õpilane ei soorita tasemeeksamit, on järgmisele õpinguaastale ülemineku eelduseks 4 erineva muusikapala esitamine õppeaasta jooksul esinemispraktikatel või teistel (õpilaskontsertidel).

Õppe-eesmärgid:

Laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine;

õige pillimängu asendi, liigutuste ja osavuse omandamine;

muusikalise kuulmise arendamine ja töö tooni kujundamisega;

valmidus koostööks ja koos musitseerimiseks (rühmatunnid, ansamblid jne);

õpilasele professionaalse muusikahariduse õpeks tarviliku ettevalmistuse andmine.

Pilliõpetuse tavaõppe tunnijaotusplaan

Tabel näitab tundide arvu nädalas, akadeemilise õppetunni pikkus on 45 minutit.

	<i>Algaste</i>		<i>Noorem aste</i>		<i>Vanem aste</i>			<i>Lisa-aastad</i>		
	A-I	A-II	N-I	N-II	V-I	V-II	V-III	LA -I, II, III		
	1.õa	2.õa	3.õa	4.õa	5.õa	6.õa	7.õa	8.,9.,10.õa		
põhipill	1,5		1,5		1,5	1,5	2	1,5		
solfedžo	2		1-2		1-2			1***	1***	
muusikalugu				1	1			1***	1***	
koosmusitseerimine		0,5	1-3		1-3			2***		
Üldklaver*			0,5							
Saate kujundus**						0,5				
Saateklass**							1			
lisaaine ***		0,5	0,5-1		0,5-1			0,5-1		

*- välja arvatud klaveri põhipilli õpilased

**-ainult klaveri põhipilli õpilased

***- sõltub õppuri soovist ja kooli rahalistest võimalustest

AINEKAVAD

LÖÖKPILLIDE ERIALA TAVAÕPPE AINEKAVA

Algaste (A): 1.-2. õppeaasta

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- omandab õige kehahoiu ja käte asendi;
- õpib lugema lihtsat nooditeksti;
- õpib algteadmised fraseerimisest ja dünaamikast;
- õpib välja tooma muusikapala karakterit ja meeleolu läbi õige tehnilise teostuse;
- õpib iseseisvalt ja regulaarselt harjutama;
- saab esinemiskogemusi;
- oskab hoida ja puhastada oma pilli;

Õppetöö sisu

- rütmitunde, liikumiskoordinatsiooni, muusikalise mälu arendamine;
- Trummipulkade valik, jaotus, väikese trummi asend ja kõrgus;
- Viiped, lödvestused, lähteasend;

- Ksülofoni õppimise alustamine;
- Etüüdid ja etüüdilaadsed palad erinevate tehniliste oskuste omandamiseks.
- Taktimõõdud 2/4, 4/4, 3/4

Tasemeeksami nõuded algastme lõpetamisel

1. Heliredelid ühe võtmemärgini ja üks etüüd.
2. Kaks pala.

Paremate eeldustega ja tasemeeksami edukalt sooritanud õpilastele antakse võimalus õppida süvaõppes.

Tasemenäited

Kogumik; D. Agostini & K. Clark I Volume

Kogumik: K. Kupinski,

Kogumik: T. Reed Synkopation

Noorem aste (N): 3.-4. õppeaasta

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- arendab edasi harjutamise põhielemente: järjekindlust, iseseisvust, mitmekülgust;
- arendab noodilugemise oskust;
- õpib uusi tehnilisi oskusi (tremolo) ning omandab käte õigete postitsioonide kasutamise;
- oskab teoseid analüüsida ja kasutada seda oskust palade pähe õppimisel;
- arendab fraseerimiseoskusi;
- arendab koosmänguoskusi orkestris või ansamblis

Õppetöö sisu

- Löökpillide tehnika arendamine, ksülofoni õigete nuiade valik, sõrmede hoid, randmete töö;
- Ksülofonil heliredelid kuni kolme võtmemärgini koos lisadega;
- Etüüdid või etüüdilaadsed palad;
- Saateta või saatega palad, mis oleksid erinevas stiilis, erineva tempo ja meeleoluga;
- Noodist lugemine;
- Mäng trummikomplektil;

Tasemeeksami nõuded noorema astme lõpetamisel

Heliredelid kuni kolme märgiga ning nende kolmkõlad lisadega;
3 etüüdi;
Kaks pala, millest üks võib olla ansamblipala.

Tasemenäited

V. Snegirjov- Kaherealise ksülofonimängu kool

J. Lambert- Soolod trummikomplektile

Vanem aste (V): 5.-7. õppeaasta

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- omandab muusika esitamiseks ja koosmänguks vajalikud tehnilised oskused, mis võimaldavad õpingute jätkamist;
- täiendab mängutehnilisi oskusi;
- süvenenud ja väljendusrikas musitseerimine;
- tajub õpitavate teoste vormi ja tervikut;
- arendab koosmänguoskusi ja õpib mängima erinevates kooslustes;
- saab kogemusi erinevates esinemisolukordades;

Õppetöö sisu

- Heliredelid kuni 4 märgini koos lisadega, kromaatile heliredel;
- Tüüpütmid ning nende kaasaegne esitusviis;
- Etüüdid ja etüüdilaadsed palad.
- Saatega või saateta teosed, mis pärinevad eri ajastutest, on erinevas stiilis, meeleolus ja vormilt erinevad.
- Noodist lugemine.
- Koosmäng.

Tasemeeksami (lõpueksami) nõuded vanema astme lõpetamisel

1. Hindeline tehniline arvestus sooritatud: Heliredelid kuni 4 märgini lisadega ja etüüd
2. Suurvormi osa
3. Kaks erineva iseloomuga pala, millest üks võib olla ansamblipala
4. Etüüd

Tasemenäited

M. Goldberg- Palad löökpillidele

J. Haydn- Menuett

G.F. Händel- Gigue

Lisa-aastad (LA) 8.-10. õppeaasta

Lisa-aastate õppuriteks on vanema astme lõpetanud, kes kavatsevad muusika alal edasi õppida või soovivad mõnel muul eesmärgil musitseerimisoskust täiustada. Iga õpilane õpib tema jaoks koostatud õppekava järgi ning osaleb kooli kollektiivides ja ühistegevustes.

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- omandab muusika esitamiseks ja koosmänguks vajalikud tehnilised oskused, mis võimaldavad õpingute jätkamist;
- täiendab mängutehnilisi oskusi;
- süvenenud ja väljendusrikas musitseerimine;
- tajub õpitavate teoste vormi ja tervikut;
- arendab koosmänguoskusi ja õpib mängima erinevates kooslustes;
- saab kogemusi erinevates esinemisolukordades;

Õppetöö sisu

- Heliredelid kuni 4 märgini koos lisadega, kromaatilise heliredeli;
- Tüüpütmid ning nende kaasaegne esitusviis;
- Etüüdid ja etüüdilaadsed palad.
- Saatega või saateta teosed, mis pärinevad eri ajastutest, on erinevas stiilis, meeleolus ja vormilt erinevad.
- Noodist lugemine.
- Koosmäng.

Tasemeeksami nõuded lisa-aastate lõpetamisel

Eksameid ega arvestusi ei kohaldata. Kokkuvõttev hindamine.

SOLFEDŽO AINEKAVA

TAVAÕPE

ALGASTE (A) 1.- 2. õppeaasta

Aine maht: 2 tundi nädalas

Õppe –ja kasvatuseesmärgid

Õpilane:

- arendab astmetaju laulmise kaudu;
- omandab muusikateooria algtõed (noodikirja algteadmised, lihtsad helistikud ja taktimõõdud, toonika tunnetamine jne.);
- oskab üles kirjutada lihtsat muusikalist teksti;
- arendab oma häält ja lauluoskust;
- arendab muusikalist kuulmist.

Õppe sisu

TEOORIA

1) Noodikirja algteadmised:

- noodijoonestik, abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoonel, noodivarte õigekiri;
- viiulivõti, bassivõti, nootide tähtnimed (tutvustavalt silpnimed).

2) Meetrum, rütm, tempo, muusikaline vorm:

- takt, taktijoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, taktidesse jaotamine, lõpujooned, eeltakt, kordusmärgid;
- taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4(=C), taktiviipamise skeemid tutvustavalt;
- noodivältused ja pausid (tervenoodist ja tervepausist kuni kuueteistkümnendiknoodini ja –pausini), pidekaar, legato kaar;
- rütmid: *ta, ti-ti, ti-ri-ti-ri, ti-tiri, tiri-ti*; punkteeritud rütmid *tai-ri; ta-i-ti*;
- rütmiharjutused vastavalt ühe- ja kahe käega;
- tempotähised (*Largo, Adagio, Andante, Moderato, Allegretto, Allegro, Presto*);
- dünaamikatähised (*pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo, diminuendo*);
- fermaat;
- muusikalise vormitaju arendamine laulmise ja muusika kuulamise kaudu (näiteks küsimus-vastus; salm-refraän).

3) Helistikud :

- heliredel ja selle ehitus, tervetoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli;
- tutvumine põhiastmetega : toonika, subdominant, dominant tutvustavalt, põhikolmkõlade leidmine helistikes; tähistame T,t (I) S,s (IV) D(V)
- duur – ja mollkolmkõla, samuti väljaspool helistikku nimetused mažoorne ja minoorne kolmkõla;

M= mažoorne kolmkõla ning m = minoorne kolmkõla, töötame kuuldeliselt.

- kuni 2 märgini helistikud ; paralleelsed helistikud; molli 2 kuju (loomulik, harmooniline) tutvustavalt meloodiline; helistikumärgid, diees, bemoll, bekaar;
- improvisatsioonid õpitu kinnistamiseks.

4) Intervallid:

- priim, sekund, tert, kvart, kvint, oktav. Töö helistikupõhiselt. Oskus lugeda astmeid klaviatuurilt.

MUUSIKA NOTEERIMINE

5) Diktaatide kirjutamine:

- kuni 4-taktilised diktaadid, võimalusel mängituna eri pillidega;
- suuline diktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- rütmidiktaat (mängitakse ilma helikõrguseta, ühel noodil või kirjutatakse üles meloodia rütm).

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele, vabale hääle tekitamisele ja dünaamikale.

- Helistike laulmine;
- intervallide ja kolmkõlade laulmine helistikus;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine;
- lastelaulude laulmine;
- lühikesed suulised diktaadid.

RÜTMIMÄNGUD

- Meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

ALGASTME TASEMEARVESTUSE NÕUDED TAVAÕPPES

1. Rütmidiktaat 4 takti (2/4 või 3/4 taktimõõdus).

2. Kuuldeline diktaat duuris: valikus *C-duur*, *G-duur*, *F-duur* ; 2/4 või 3 /4 taktimõõdus; pikkus 4 takti.

3. Intervallide ehitamine valgelt klahvilt üles (p.1; p.4; p.5; p.8; v.2; s.2; v.3; s.3). Eesmärk: õpilane oskab intervalli astmeliselt ehitada.

4. Õpitud heliredeli ehitamine koos põhikolmkõladega: valikus *C-duur*; *G-duur*; *F-duur*.

5. Oskussõnad

Tempo on muusika esitamise kiirus.

Largo	aeglaselt, laialt
Adagio	aeglaselt, rahulikult
Andante	käies, rahulikul
Moderato	mõõdukalt, parajalt
Allegretto	üsna liikuvalt, kergelt
Allegro	rõõmsalt, kiiresti
<i>ritenuto (rit.)</i>	<i>aeglustades</i>

Dünaamika on muusika esitamise tugevus.

<i>pp</i>	<i>pianissimo</i>	väga vaikselt
<i>p</i>	<i>piano</i>	vaikselt
<i>mp</i>	<i>mezzo piano</i>	poolvaikselt
<i>mf</i>	<i>mezzo forte</i>	poolvaljult
<i>f</i>	<i>forte</i>	valjult
<i>ff</i>	<i>fortissimo</i>	väga valjult
<i>crescendo (cresc.)</i>	<i>valjenedes</i>	<
<i>diminuendo (dim.)</i>	<i>vaibudes</i>	>

NOOREM ASTE (N) 3.-4. õppeaasta

Aine maht: 1 tund nädalas

Õppe ja kasvatuseesmärgid

Õpilane:

- jätkab muusikalise kuulmise arendamist;
- jätkab muusikateooria algtõdede omandamist (sh lihtintervallid ja akordid);
- arendab muusika üleskirjutamise oskust;
- arendab oma häält ja lauluoskust.

Õppe sisu

TEOORIA

1) Rütm ja taktimõõt:

- rütmigrupid kuueteistkümnendiknootidega, punkteeritud rütm;

2) Helistikud ja akordid:

- töö 1-2 märgiga helistikes;
- kvindiring, oskusega paigutada 1-3 märgiga helistikud;
- loomulik moll, harmooniline moll, tutvustavalt meloodiline moll;
- põhifunktsioonid: toonika (I) kolmkõla, subdominant (IV) kolmkõla, dominant (V) kolmkõla;

3) Intervallid:

- tutvumine kõikide lihtintervallidega (kuuldeliselt, meloodia sees esinevad);
- diatooniliste intervallide määramine ja oskus toone lugeda.

MUUSIKA NOTEERIMINE

4) Diktaadid:

- kirjalik diktaat 4-6 takti, võimalusel eri pillidega;
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivabad astmediktaadid;
- rütmidiktaadid (ilma helikõrguseta, ühel noodil, meloodia rütm).

LAULMINE

Lauldakse soovitavalt igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele, fraseerimisele, hääle tekitamisele.

- Helistike laulmine;
- põhikolmkõlade laulmine duuris ja harmoonilises mollis;
- intervallide laulmine laadis;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine;
- lastelaulude ning mitmehäälsete harjutuste laulmine.

RÜTMIMÄNGUD

- Meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

LOOMING JA IMPROVISATSIOON

- Omaloodud meloodia- või rütmiharjutused;
- omaloodud rütmiostinatod
- õpetaja abiga tehtavad kerged saated.

NOOREMA ASTME TASEMETÖÖ NÕUDED TAVAÕPPES

Üldiselt tööst

Kasutatavad laadid on duur ja harmooniline moll. Kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 .

KIRJALIK OSA

Muusikaline materjal on esitatud keskregistris (lauluregistris). Diktaadid on samades helistikes.

Diktaat:

- 1) Astmediktaat 6-8 nooti/astet. Esitatakse meetrumivabalt, mängitakse 3-4 korda. Õpilane kirjutab vahetult mängimise ajal.
- 2) Lünkdiktaat 8 takti, ilma eeltaktita. Õpilasele antud 4 takti, ise kirjutab 4 takti. Mängitakse u 15 min.
- 3) Rütmidiktaat 4 takti. Koputatakse või mängitakse ühel noodil.

Kuulamine:

- 1) Intervallide kuulamine valikvastustega P.1 – P.8 . Igat intervalli mängitakse 3 korda järjest (harmooniliselt, meloodiliselt, harmooniliselt). Kokku 5 takti.
- 2) Helilaadide (loomulik moll, harmooniline moll), kolmkõlade (Mkk ja mkk). Kokku 5 takti. Mängime 3 korda: harm; mel; harm.

Teooria:

Teooria ülesanded kuni 2 märgiga helistikes. Kokku 10 takti.

- 1) Intervallide ehitamine ja määramine etteantud nootide põhjal.
- 2) Põhikolmkõlade ehitamine ja/või määramine helistikes.
- 3) Helistikumärkide tundmine 1-3 märki .

SUULINE OSA

Suulise pileti kõik ülesanded on ühes helistikus. Ette on valmistatud 5 piletit. Õpilane õpib eksamipiletid eelnevalt.

- 1) Heliredeli laulmine koos põhikolmkõladega. Valikus duur 1-2 märki ja harmooniline moll kuni 1 märgiga (*a-moll, e-moll, d-moll*)
- 2) Varemõpitud harjutuse laulmine koos oskussõnade analüüsiga.
- 3) Rütmiharjutuse koputamine 4-6 takti. Kasutatud taktimõõdud 2/4 ja 3/4.

VANEM ASTE (V) 5.- 7. õppeaasta

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Õpilane:

- jätkab muusikalise kuulmise arendamist;
- jätkab muusikateooria omandamist;
- arendab edasi muusika üleskirjutamise oskust;

- arendab edasi häält ja lauluoskust.

Õppesisu

TEOORIA

1) Rütm ja taktimõõdud:

- Tutvumine 3/8 taktimõõduga harjutustes;
- tutvumine 6/8 taktimõõduga ning *alla breve* 2/2;
- triool ,sünkoop, rütmid pidekaarega.

2) Helistikud ja laadid:

- Helistikud kuni 4 märgini;
- kvindiring , tutvustada läbi kvindiringi 5 – 7 märgiga helistikke.

3) Intervallide ehitamine ja laulmine:

- Kõikide läbivõetud intervallide kordamine;
- Intervallide ehitamine laadis, noodist üles ja alla, toonide lugemine ja määramine.

4) Akordid:

- Toonika kolmkõla pööramine, teiste põhikolmkõlade pööramine;
- V7 laulmine, ehitamine ja lahendamine;
- tähtharmonia akordimärkide tutvustamine;
- akordide tähistamine rooma numbritega ja akordimärkidega;
- väike juhtseptakord duuris ja vähendatud juhtseptakord harmoonilises mollis lahendusega.

MUUSIKA NOTEERIMINE

5) Diktaat:

- mäludiktaat;
- astmediktaat;
- lünkdiktaat;
- võimalusel diktaadid eri pillidega;
- võimalusel saatega meloodia kuulamine;
- rütmidiktaat- koputamine, ühel noodil, meloodiapõhine.

6) Järgnevus:

- tutvustavalt lühikesed 4 takti pikkused järgnevused, tähistatuna rooma numbritega.

LOOMING JA IMPROVISATSIOON

- Omaloodud meloodia- või rütmiharjutused;
- omaloodud rütmiostinatod ja põhikolmkõlade saated;
- õpetaja abiga tehtavad kerged saated.

LAULMINE

- Intervallide laulmine laadis, antud noodist üles ja alla;
- heliredelite laulmine (loomulik duur, molli 3 kuju);
- akordide laulmine;
- võimalusel ka järgnevuste laulmine;

- harjutuste, kaanonite ning mitmehäälsete harjutuste laulmine, noodist laulmine.

VANEMA ASTME EKSAMINÕUDED TAVAÕPPES

ÜLDISELT EKSAMIST

Eksamil kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 2/4, 3/4 ja 4/4. Helistikud kuni 3 märki.

KIRJALIK OSA

Diktaat:

- 1) Lünkdiktaat kuni 8 takti.
- 2) Rütmidiktaat kuni 4 takti: koputades, ühel noodil, kõlava meloodia põhjal.

Kuulamine:

1) Akordide ja intervallide valikkuulamine – lihtintervallid, M ja m kolmkõla, kolmkõla pöörded; dominantseptakord lahendusega või ilma; juhtseptakordid lahendusega või ilma. Mängimine 3 korda: harm; mel; harm.

Ehitamine:

- 1) Ehitada 4 intervalli antud noodist ja/või 4 akordi helistikus. Kokku 8 takti.
- 2) Heliredeli ehitamine (kuni 3 märki): võtmemärgid, toonide valem, püsivad/ebapüsivad astmed. Lisaks põhikolmkõlad; D7 lahendusega ja juhtseptakord lahendusega, või võtmemärgid (kokku 2 takti ulatuses)

SUULINE OSA:

- 1) Heliredeli laulmine kuni 3 märki (loomulik duur, molli 3 kuju), lisaks toonika kolmkõla pöörded või põhikolmkõlad või dominantseptakord lahendusega.
- 2) Rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Taktimõõdud 2/4; 3/4; 4/4.
- 3) Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine (harjutused 1-2 märki, sügisest töös olnud nng kokku lepitud harjutused).

LISA-AASTAD (LA)- 8.-9. õppeaasta

Lisa-aastate solfedžo on vabatahtlik õppeaine, mille õppuriteks on vanema astme lõpetanud, kes kavatsevad muusika alal edasi õppima minna või soovivad mõnel muul eesmärgil noodilugemisoskust täiustada.

Õppe –eesmärgid

Põhieesmärgiks on muusikataju arendamine. Selleks õpilane:

- jätkab muusikalise kuulmise arendamist läbi astmetaju ja laulmise;
- jätkab muusikateooria omandamist;
- arendab edasi muusika noteerimise oskust;
- arendab edasi häält ja lauluoskust.

Õppesisu

TEOORIA- jätkub seniõpitud materjali kordamine ning teadmiste süvendamine

1) Rütm ja taktimõõdud

2) Helistikud ja laadid:

3) Intervallid:

4) Akordid:

LAULMINE ja MUUSIKA NOTEERIMINE

Tasemeeksami nõuded lisa-aastate lõpetamisel

Eksameid ega arvestusi ei kohaldata. Kokkuvõttev hindamine.

MUUSIKALOO AINEKAVA

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- 1) Oluliseks eesmärgiks on luua ja kujundada õpilastel põhjalikud teadmised ajastutest, vastavatest daatumitest, ajaloolisest kontekstist ning konkreetsetele ajastutele iseloomulikest tunnustest nii kunstis, arhitektuuris kui muusikas.
- 2) Õpetada lapsi nägema ja looma seoseid konkreetsete ajastute puhul nii arhitektuuris, kunstis kui muusikas.
- 3) Luua piisavalt põhjalik muusikateoreetiliste teadmiste ning muusikaloole spetsiifiliste teadmiste võrgustik lihtsustamaks kuulatavast muusikast arusaamist ja selle mõistmist.
- 4) Muusikaloo tunni olulisem eesmärk on suunata lapsi mõistma ja eristama konkreetsetele ajastutele omast helikeelt, stiili, tuntumate heliloojate loomingut ning ka esitusspetsiifikat puudutavaid nüansse.
- 5) Eelnevas punktis kirjeldatud eesmärgi realiseerumiseks on vajalik ka muusikateoreetiliste aspektidega tegelemine muusikaloo tunni kontekstis – järjepidev töö ja analüüs nii kuulatavate muusikateoste teemade, stiilidele omaste tunnuste, faktuuri ja orkestratsiooniga ning partituuridega.
- 6) Õpetada ja aidata lapsi teadlikult kuulama, analüüsima ja mõistma erinevaid stiile, vorme ja žanreid.
- 7) Suunata ja julgustada lapsi kuulama võimalikult palju erinevatele ajastutele omast ning erinevates stiilides muusikat ning aidata neid analüüsi-ja arutlusoskuse välja kujundamisel kuulatud muusikanäidete ja ka kontsertide üle.

Õppetöö sisu:

- Nooremas vanuseastmes tehakse algust muusika teadliku kuulamise ja selle mõistmise õpetamisega.
- Muusikateoste mõistmine ja oskus kuuldot analüüsida põhineb erinevate muusika väljendusvahendite tundmaõppimisel ja süvitsi mõistmisel ning nendele toetumisel muusikateoseid kuulates, mõtestades ja analüüsides.
- Tehakse tutvust heli omadustega ja vastava terminoloogiaga.
- Õpitakse tundma erinevaid hääleliike, samuti erinevaid kooriliike.
- Õpitakse tundma nii Eesti rahvapäille kui lähimate rahvaste rahvapäille. Samuti sümfooniaorkestri pilliliike ja nendesse kuuluvaid instrumente.
- Vanemas vanuseastmes õpitakse looma seoseid ajaloolis-ühiskondliku elu ning kunsti- ja muusikaloos toimunud protsesside vahel.
- Õpitakse tundma nii erinevaid ajastuid, kui ka ajastutele omaseid muusikastiile, vorme ja žanre, samuti tuntumate heliloojate loomingut.
- Muusikaloo tunni kontekstis proovitakse erinevate muusikanäidete analüüsi kaudu luua seoseid nii muusikateooria tunnis õpitu kui ja muusikaloo vahel.

Noorema astme ainekava

N-II, 4. õppeaasta

Õppetöö sisu - sissejuhatus muusikaloosse:

- Muusikaloo kui aine sisu, selle roll muusikaõpingute kontekstis.
- Muusika erinevad väljendusvahendid – meloodia, rütm, tempo, dünaamika, harmoonia, tämber, register, faktuur.
- Heli omadused, heli teke

Vokaalmuusika:

- Laulud, rahvalaulud,
- Hääleliigid – sopran, alt, tenor ja bass
- Ansamblid, väikesed koosseisud
- Kooriliigid – mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, meeskoor, naiskoor ja segakoor

Instrumentaalmuusika:

- Rahvapillid, rahvapilliorkestrid.
- Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras.
- Orel, klaver, süntesaator.
- Orkestrid – sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester. Kammeransamblid: puhkpillikvintett, keelpillikvartett, klaveritrio.

Tantsud:

- Ajaloolised tantsud : pavaan, galjard, braanl; menuett, gavott, valss, polka, polonees, masurka, tšardass, habaneera, tango.

Programmiline muusika:

- Programmilise muusika mõiste selgitamine läbi erinevate muusikateoste
C. Saint-Saens „Loomade karneval”,
M. Mussorgsky „Pildid näituselt”,
S. Prokofjev „Petja ja hunt”

Lavamuusika:

- Lavamuusika kui laia tähendusväljaga mõiste selgitamine läbi erinevate žanrite
- Muusika draamateatris (*E. Grieg – muusika Ibseni draamale „Peer Gynt”*)

- Ooper (*C. Monteverdi „Orpheus“, W.A.Mozart „Figaro pulm“, G. Verdi „La Taraviata“, R. Wagner „Valküürid“*)
- Ballett (*P. Tsaikovski, S. Prokofjev, E. Kapp*)
- Operett (*I. Kalmann, F. Lehar, J. Strauss*)
- Muusikal (*L. Bernstein, L. Webber, O. Ehala*)

Vanema astme ainekava

Õppesisu lühikokkuvõte:

Vanemas vanuseastmes, mis tavapäraselt tähendab V, VI ja VII õppeaasta õpilasi, antakse ülevaade muusika arengust vanade kultuurrahvaste muusikatraditsioonidest kuni meie sajandini. Muusikaajalooliste teemade käsitlemise aluseks on ajaloo- ja stiiliperioodid. Tutvustatakse muusikaajalugu läbi ajaloolise konteksti, seostatakse omavahel nii ajaloolisi sündmusi, teaduslikke avastusi, kunsti ja kirjandust. Eesmärgiks on anda õpilastele võimalikult tõene ettekujutus ajaloolisest kontekstist, mille pinnalt kujunes vastavale ajastule iseloomulik muusika.

V-I, 5. õppeaasta

Keskaeg:

- Gregooriuse laul
- Varajase mitmehäälsuse kujunemine ja tekkimine (organum)
- Noodikirja areng ja kujunemine
- Esimesed heliloojad – **Leonius, Perotinus**. Motett.
- Ilmalik muusika 11.-14.sajandil – rüütllaul, trubaduudid, truväärid, minnesingerid.
- Tuntumad instrumendid 11.-14.sajand, tantsumuusika ja instrumentaalne muusika ilmalike rüütllaulude saateks.

Renessanss:

- Helikeel ja polüfoonilise stiili kujunemine
- Motett ja missa ordinaariumi osad. **G. Machaut**
- Lühidalt Madalmaade koolkonnast ja selle tähtsusest polüfoonilise muusika arengus
- **J. Desprez, O. Lassus, G.P. Palestrina**
- Madrigal **F. Landini, C. Janequin**
- Instrumentaalmuusika ja pillid, tuntumad tantsud

Barokk:

- Barokkmuusika üldiseloostus ja uued helikeelt iseloomustavad jooned muusikas – monoodilise stiili kujunemine, *basso continuo*, kontsert ja kontsertstiil
- Pillid ja instrumentaalmuusika baroki ajal. Uued žanrid – süit, *concerto grosso*, instrumentaalkontsert, fuuga
- **A. Corelli, A. Vivaldi**
- Vokaal-instrumentaalsed žanrid – ooper, oratoorium, passioon, kantaat
- Ooperi kujunemine, iseloomulikud jooned Itaalias, 17.sajandi alguses **C. Monteverdi ooper „Orpheus“**
- Polüfooniline stiil muusikas, kaanon ja fuuga
- **J.S Bach**

Tähtsamad teosed – inventsioonid (nr.1 C-duur, nr. 5 F-duur),
 prelüüdid ja fuugad (HTK I nr. 1 C-Duur, nr. 2 c-moll),
 oreliteosed (tokaata ja fuuga d-moll, koraaliprelüüdid)
 vokaal-instrumentaalsed suurteosed (katkendid „Johannese passioonist“),
 orkestrimuusika („Brandenburgi kontserdid“)
 Fuuga, tantsusüit, *concerto grosso*, *toccata*, *passacaglia*, kantaadid

- **G. F. Händel**

Tähtsamad teosed – ooperid („Xerxes”, „Rinaldo“), oratooriumid (*Messias*),
 orkestrimuusika – suured orkestrisüüdid („*Veemuusika*“, „*Tulevägimuusika*“)

V-II, 6. õppeaasta

Klassitsism:

- Muudatused muusikaelus
- kaheosaline lihtvorm (A-B), kolmeosaline lihtvorm (A-B-A), rondovorm (A-B-A-C-A-D-A), variatsioonivorm (A-A1-A2-A3-A4-A5-A6-A7)
- Uued vormid ja žanrid – sonaat-allegro, rondo, sonaat-sümfooniline tsükkel
- **J. Haydn**
 Olulisemad žanrid ja teosed. Sümfoonia nr 45 („*Lahkumissümfoonia*“),
 sümfoonia nr 83 („*Kana*“), sümfoonia nr 94 („*Üllatussümfoonia*“), sümfoonia nr
 103 („*Timpanitremologa*“);
 keelpillikvartetid (op.76 nr.3 „*Keisrikvartett*“);
 klaveri- (*D-duur*) ja viiulisonaadid
- **W. A. Mozart**
 Tähtsamad teosed – ooperid („*Figaro pulm*”, „*Võluflööt*“),
 sümfoonia nr 40 *g-moll*,
 kammer- ja olmemuusika („*Väike öömuusika*” *G*),
 Reekviem *c-moll*
- **L. van Beethoven**
 Tähtsamad teosed – sümfoonia nr 3 „*Eroica*“),
 sümfoonia nr 5 („*Saatusesümfoonia*“), sümfoonia nr 9,
 klaverisonaadid (op.27 *cis-moll*, op. 13 *c-moll*)

Romantism:

- Ajastu kõikidele kunstiliikidele omased ideaalid ja suunad. Romantism muusikas.
- **F. Schubert**
 Lied („*Grethen voki ääres*“, „*Metshaldjas*“); laulutsükliid „*Kaunis möldrineiu*”
 („*Rändamine*”, „*Kütt*”) ja „*Talvine teekond*”;
 Klaverimuusika, kammermuusika („*Forellikvintett*” *D-duur*);
 „*Lõpetamata sümfoonia*” *h-moll*.
- **F. Chopin**
 Tähtsamad teosed – etüüdid (op. 10 nr.3 *E-duur*, nr. 12 *c-moll*, op. 25 nr.1 *As-duur*),
 prelüüdid (nr. 7 *A-duur*, nr. 15 *Des-duur* „*Vihmapiiskade*“), valsid (op.
 64 nr. 1 *Des-duur*, op. 67 nr. 2 *Cis-duur*), poloneesid (op.40 nr. *A-duur* ja op. 53
As-duur), masurkad (op. 68 nr. 2 *a-moll*).
- **F. Liszt**

Tähtsamad teosed – klaverilooming (etüüdid „Suured Paganini etüüdid“, „Transtsendentaalsed etüüdid“,) nokturn „Armuunelmad“, sümfooniline muusika (Ungari rapsoodia nr. 2) sümfoonilise poemi kui žanri looja „Prelüüdid“

- Romantismiajastu sümfooniaorkester
- **H. Berlioz**
sümfoonia „Fantastiline sümfoonia“ („Episood kunstniku elust“)
„Reekviem“, „Leina triumfi sümfoonia“
- **J. Brahms**
Tähtsamad teosed. Sümfoonia nr 4, „Ungari tantsud“
- **F. Mendelssohn – Bartholdy**
Viulikontsert e-moll, sümfoonilised poemid ja oratooriumid. „Pulmamars“

19. saj. ooperiloojad

- Ooperi kui žanri, ooperi osad.
- 19.sajandi ooper – iseloomulikud tunnused ja erinevused võrreldes varasemate ajastutel loodud ooperitega.
- **G. Verdi**
Ooperid „Rigoletto“, Traviata“, „Aida“
- **R. Wagner**
Ooperid „Tannhäuser“ (avamäng, palverändurite koor, Wolframi romanss)
„Nibelungide sõrmus“ (Valküüride lend), „Tristan ja Islood“ (nn Tristani-akordi tutvustamine ja analüüs)

Rahvusromantism 19.sajandi muusikas

- **E. Grieg, J. Sibelius**
- **M. Glinka, Al. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov**
- **P. Tšaikovski, S. Prokofjev, D. Šostakoviš**

V-III, 7. õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.

Esimene Eesti üldlaulupidu, tema eelkäijad, organisaatorid, osavõtjad, tähtsus.

Rahvusliku heliloomingu teerajajad

- **A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Saebelman, K. A. Hermann.**
Nimetatute elu ja looming, valik laule.

Esimesed professionaalse haridusega heliloojad

- **M. Härma** („Meeste laul“, „Enne ja nüüd“, „Tuljak“, „Ei saa mitte vaiki olla“)
- **K. Türipu** („Priiuse hommikul“, „Mul lapsepõlves rääkis“, „Kevade tunne“)
- **Al. Läte** („Pilvedele“, Kuldrannake“, „Malemäng“)
- **R. Tobias** (Oratoorium „Joonase lähetamine“, keelpillikvartett nr. 2 III osa c-moll, laulud „Eks teie tea“ ja „Varas“)

Rahvusliku koorilaulu areng

- **M. Saar** („Põhjavaim“, „Leelo“, „Jaan läeb jaanitulele“, „Lindude laul“, 1-2 prelüüdi);

- **C. Kreek** („Reekviem“, koorilaulud („Sirisege, sirbikesed“, 2 laulu tsüklist „6 laulu Hiiumaalt“, „Ma kõndisin vainul“, vaimulikud koorilaulud 104. Taaveti laul, „Mu süda, ärka üles“)
- **E. Aav** (ooper „Vikerlased“)
- **A. Kapp** (Vokaal-sümfoonilised teosed (katkendid oratooriumist „Hiiob“), koorilaulud („Mu süda“) ja soololaulud („Metsateel“)
- **H. Eller** (Sümfoonilised teosed (poeem „Koit“), kammerteosed („Kodumaine viis“ tsüklist „Viis pala keelpilliorkestrile“), viiuli- ja klaveripalad („Männid“, „Liblikas“).
- **E. Tubin** (Lavateosed – esimene eesti ballett „Kratt“ (katkendid valikuliselt) ooper „Barbara von Tisenhusen“, sümfooniline muusika (I osa V sümfooniast).
- **G. Ernesaks** (koorilaulud („Mu isamaa on minu arm“, „Hakkame mehed minema“, „Laine tõuseb“), lavateosed – ooper „Tormide rand“ (kõrtsistseen)
- **E. ja V. Kapp** (ballett „Kalevipoeg“; kooripoeem „Põhjarannik“)

Lühidalt Eesti muusika arengusuundadest 20. saj. II poolel.

- **V. Tormis** (valik Eesti kalendrilauludest, Ingerimaa õhtud, Pikse litaania)
- **E. Tamberg** (ooperid (katkendid „Cyrano de Bergerac`ist“), sümfoonilised teosed (concerto grosso I osa), oratooriumid (katkend orat. „Amores“), koori- ja soololaulud, kammer- ja filmimuusika)
- **J. Rääts** (sümfooniad, klaverimuusika (Kontsert kammerorkestrile I osa)
- **A. Pärt** (tintinnabuli-stiili looja, („Credo“, „Cantus“)

Lühidalt kaasaegsetest eesti heliloojatest

- **E.-S- Tüür, A. Põldmäe, L. Sumera, R. Kangro, R. Eespere, U. Sisask, H. Tulve, T. Steiner** jne.

Rütmimuusika ajalugu

Jazz-muusika arenguloost ja stiilidest

- Lühidalt jazz-muusika põhijoontest – improvisatsioon, kõlavärv e tämber, pillikoosseisud
- Jazz`i eelkäijad – töölaulud, spirituaalid ja ragtime
- Blues
- New – Orleansi jazz (~1900)
- Dixieland (~1920 I pool)
- Chicago jazz (~1920 II pool)
- Swing (~1930)
- Bebop (~1940)
- Cool jazz (~1950)
- Hard bop (~1950 – 1960)
- Free jazz (~1960) – Ameerikas ja euroopas
- Seitsemkümnendad - jazz rock & fusion
- Kaheksakümnendad

LISA-AASTA (D)

19. – 20. Sajandi suured meistrid, nende loomingupõhimõtted, stiilid ja muusika.

- **A. Bruckner** – sümfonist ja kirikumuusika looja . (*Te Deum*)
- **G. Mahler** – dirigent ja suurteoste looja. Elu ja looming
(VII sümfoonia finaal, *Rändselli laulud*)
- **R. Strauss** – sümfoonilise poemi, programm-sümfoonia ja ooperite looja.
Elu ja looming
Tähtsamad teosed – sümfooniline poem „*Till Eulenspiegeli lõbusad vembud*”,
Katkendeid ooperist „*Salome*”)
- **M. Reger** – tüüpiline hilisromantismi esindaja, impressionismist
ja ekspressionismist mõjutatud helilooja. Orkestri-, klaveri- ja oreliteosed

Suuri sajandivahetuse ooperiheliloojaid

- Verismi kui suund muusikas
P. Mascagni katkendeid ooperist „*Talupoja au*”,
R. Leoncavallo ooper „*Pajatsid*”,
G. Puccini ooperid „*La Boheme*”, „*Madame Butterfly*”.

Impressionism muusikas

- Iseloomulikud jooned, seos maalikunstiga ja kirjandusega.
- **C. Debussy** – elu ja looming, tema omanäoline helikeel ja ainulaadne isikupärane stiil orkestri- ja klaverimuusikas .
Tähtsamad teosed - sümfooniline poem „*Fauni pärastlõuna*”,
Katkendid ooperitest „*Pelleas ja Melisande*”,
valik klaverile kirjutatud muusikast
- **M. Ravel** – elu ja looming, seotus impressionismi-ideedega ja hilisem side dzäselementidega muusikas
Näited tuntumatest teostest - „*Mustlane*”, „*Bolero*”

20. sajandi I poole muusika

- Stiiliotsingud ja eksperimenteerimised muusikas.
Ekspressionism muusikas, tonaalsusest loobumine.
Dodekafoonia. Polüfoonia aussetõus, neobarokk. Neoklassitsism.
- **A. Schönberg** – atonaalse muusika looja, kaksteisttoonitehnikale alusepanija.
Elu ja looming
Tähtsamad teosed - „*Kirgastunud öö*”, ooper „*Kuu Pierrot*”)
- **A. Webern** – dodekafoonilise stiili jätkaja, minimalistlike pisimotiivide tooja
muusikasse (*sümfoonia op. 21*)
- **I. Stravinski** - uudse helikeelega Venemaalt pärit neoklassitsismi esindaja.
Balletid „*Petruškas*” ja „*Kevadpühitsusest*”,
orkestriteosed, religioosse sisuga muusika
- **B. Bartok** – rohkete rahvamuusika mõjutustega ungari helilooja.
Tähtsamad teosed - Balletid, ooper „*Sinihabeme loss*”,
klaverimuusika „*Mikrokosmos*”
- **G. Gershwin** – helilooja , kelles „helises Ameerika”.
Tugevate afro-ameerika muusika mõjutustega helikeel, mõjutused nii *bluesist* kui
dzässist. Tuntumad teosed – ooper „*Porgy ja Bess*”
teos orkestrile „*Rhapsody in Blue*”
- **C. Orff** – lavamuusika looja ja muusikahariduse suur uuendaja, omanimelise

Orff-metoodika looja.
Lavakantaat - „*Carmina Burana*”

Muusikaloo lõpuarvestuse nõuded

- 1) Lõpuarvestusel tuleb osata kuuldeliselt eristada õppeaastate jooksul omandatud muusikaajaloo seisukohast olulisemaid teoseid. Ühtlasi peab õpilane suutma määratleda antud teose stiili kui ka žanrit, samuti peab olema suuteline nimetama ka antud teose heliloojat.
- 2) Lõpuarvestuse teoreetiline osa sisaldab ülevaatlikke küsimusi õpitud ajastute, heliloojate, stiilide, vormide, žanrite kohta. Samuti puudutavad arvestustöös olevad küsimused ka ajastutele omaseid muusika esituskoosseise, instrumente ja helikeelt.

KOOSMUSITSEERIMISE AINEKAVA

(KLAHVPIILLID, RAHVAPIILLID, PUHKPIILLID, KEELPIILLID, LÖÖKPIILLID, SAATEKLASS, SAATE KUJUNDAMINE, LAUL, ANSAMBLID, KOOR, ORKESTRID)

Ainekava kehtib Pärnu muusikakooli kõikide õppeaastate kohta.

Õppima asumise eeltingimused:

Üldjuhul läbitud muusikakooli algaste.

Eesmärk:

Arendada õpilaste muusikalist kuulmist, rütmitaju, rütmitunnetust, Aidata kaasa erialalisele arengule;
Õpetada oskust kuulata partnerit ja kollektiivselt suhelda;
Pakkuda õpilastele rõõmu koosmusitseerimisest;
Kasvatada tulevasi muusikasõpru ja kontserdipublikut;
Õpilase loovuse ja improvisatsioonioskuse arendamine;
Lihtsama vormianalüüsi omandamine.

Õppetöö sisu:

Koosmäng üht või erinevat liiki pillidega;
Noodilugemise oskuse ja stiilitunnetuse arendamine;

Repertuaar:

Valitakse vastavalt õpilaste tehnilisele tasemele. Alustatakse lihtsamatest paladest liikudes järjest nõudlikuma kava poole, järgides õpilaste individuaalset ja muusikalist arengut. Igal õppeaastal mängida 4-5 erineva karakteriga pala, millest vähemalt 2 esitada (õpilase)kontsertidel või esinemispraktikal.

Õppeaine lõpphindamine

Viimase läbitud õppeaasta koondhinne.

ÜLDKLAVERI AINEKAVA

Üldklaveri 1-aastase ainekava läbivad üldjuhul nooremas astmes (N-I) ehk 3. õppeaastal kõik Pärnu Muusikakooli õpilased, kelle põhipilliks ei ole klaver.

Aine maht on 0,5 tundi nädalas

Hindamine toimub 10-pallisüsteemis, kokkuvõttev hindamine perioodide lõpus ehk kaks korda õppeaasta jooksul.

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- Õpib tundma klaviatuuri ning klaverit kui instrumenti;
- arendab noodilugemisoskust (eriti mängu bassivõtmes);
- õpib tundma põhilisi mängutehnilisi võtteid;
- laiendab silmaringi, tekitab huvi klaverimuusika vastu;
- saab esinemiskogemusi;

Õppetöö sisu

Klaveripalade mängimine: võimalikult mitmekülgne repertuaar valida lähtudes õpilase võimetest ning harjutamisvõimalustest.

Heade eelduste olemasolul ka lihtsamad heliredelid ja harmoonilised harjutused ja koosmäng.

Tasemeeksami nõuded ainekava lõpetamisel

Aine lõpeb arvestusliku esinemisega 1-2 palaga.

LISAAINE AINEKAVA

Lisaaine kuulub Pärnu Muusikakooli valikuliste õppeainete hulka ning selle õppimine sõltub eelkõige õpilase soovist ning kooli rahalistest võimalustest.

Lisaainena on võimalik õppida kõiki Pärnu Muusikakooli õppekavas nimetatud instrumente ja muusikalisi õppeaineid.

Lisaaine õppimisega saab üldjuhul alustada muusikakooli 2. õppeaastal (A-II) ning jätkata kõikides vanuseastmetes kuni muusikakooli lõpetamiseni.

Aine maht on 0,5-1 tundi nädalas.

Hindamine toimub 10-pallisüsteemis, kokkuvõttev hindamine perioodide lõpus ehk kaks korda õppeaasta jooksul.

Õppetöö eesmärgid

Õpilane:

- Laiendab muusikalist silmaringi ning süvendab huvi muusika vastu;
- arendab noodilugemisoskust ning oma muusikalisi võimeid;

- saab esinemiskogemusi;

Õppetöö sisu

Instrumendi/aine tundmaõppimine ja praktiseerimine:

Pilliõppe puhul valida võimalikult mitmekülgne repertuaar lähtudes õpilase võimetest ning edasisest soovist ja perspektiivist.

Tasemeeksami nõuded ainekava lõpetamisel

Ainekava lõpphindamine on arvestuslik.